

То з чим же ми прийшли до цієї значної у світовому масштабі дати? Кіновиробництво майже зупинилося, українських фільмів, які випускалися в попередні роки, ні на екранах кінотеатрів, ні на телевізійних екранах, ні в колекціях відеотек немає. Але не варто впадати у відчай. Держава, хоч і заборгувала в 1995 році на виробництво фільмів 241 мільярд карбованців, прагне розв'язати цю неплатіжну проблему: після зустрічі представників творчих спілок із головою українського уряду Є.Марчуком були розроблені доручення Міністерству фінансів, Міністерству культури і мистецтва, аби ліквідувати заборгованість і почати планомірне (тобто, без зупинок) виробництво фільмів. Для цього й було утворено при Міністерстві культури і мистецтва Головне управління кіно (замість попереднього департаменту кіно), яке очолив М.Мазяр.

А якщо залишити кабінети керівників і наблизитися до творчо-виробничого процесу, то дізнаємося, що на кіностудії імені О.П.Довженка під енергійним керівництвом М.Мащенка 1995 року було запущено 12 художніх фільмів (як за добрих старих часів). Були задіяні солідні творчі сили, зокрема, режисери Ю.Ілленко, М.Беліков, В.Криштофович, М.Ілленко, А.Праченко, з молодих - В.Домбровський. До речі, більшість із них перебували у простої по 4-5 років. Коли М.Мащенко на початку року згодився зайняти директорське крісло, уряд пообіцяв йому виділити на ті картини кошти. Та за цей час уряд змінився. Фінансування зупинилося. Фільми відповідно теж. І хоча студії вдалося випустити кілька картин, початих ще попереднього року ("Геллі і Нок" В.Ілленка, "Обережно, червона ртуть" А.Іванова, "Москаль-чарівник" М.Засєєва), а знімальні групи фільмів, запущених у виробництво 1995-го, встигли провести чотири складні експедиції протягом двох місяців, справи не поліпилися. Навіть за вже завершені фільми студія 57 мільярдів від держави не одержала. Акторам, які знімалися, не виплачено гонорару на суму 30 мільярдів карбованців (де ще у світі знайти таких акторів, які б працювали в борг?)

Отже, всі в чеканні. Який крок зробить держава, бодай з огляду на сторіччя кіно? Чи зможуть кінематографісти продовжити роботу?

Втім, відгомін свята був і "на нашій вулиці". Ще у травні Україна взяла участь у фестивалі раніше заборонених і відновлених фільмів, який відбувся в Парижі під егідою ЮНЕСКО, показавши фільм Р.Сергієнка "Відкрий себе" (присвячений Григорію Сковороді). Дні українського кіно пройшли у Франції, Німеччині, Польщі.

В нашій країні також дещо відбувалося. Зокрема, в кінотеатрах "Кінопанорама", "Київ" пройшли ретроспективні покази українських фільмів, демонструвалася світова класика. В Будинку кіно експонувалися твори художників кіно, було проведено наукову конференцію, а в Одесі - міжнародний науковий симпозіум.

На жаль, інші плани, намічені ще на початку 1995 року, до сторіччя реалізувати не вдалося. Підготовлений, але не випущений фотоальбом "Сто фільмів українського кіно". В Одесі заплановано (та ще не встановлено) меморіальну дошку Йосипу Тимченку - винахідникові кіно на Україні, на будинку, де він працював. Завершується (але

ще не готовий) документальний фільм "Український кінематограф від Люм'єрів до наших днів" (режисер О.Балагура). Є потреба (ще не реалізована) - вступу України до Міжнародної федерації кіноархівів. Не було наміченого Всеукраїнського кінофестивалю.

Воно й правда. Не час фестивалити. Яке свято для позбавлених роботи? Краще кошти спрямувати на виробництво фільмів - це результативніше. А будуть фільми, то й фестиваль можна готувати.

А святковий, урочистий вечір до сторіччя кіно все ж відбувся. В приміщенні оперного театру. 26 грудня.

(За матеріалами прес-конференції, яку провели 7 грудня 1995 року Міністерство культури і мистецтва, Національна кіностудія художніх фільмів імені О.П.Довженка та Спілка кінематографістів України).

Відтоді минуло чотири місяці. Кореспондент журналу звернувся до начальника Головного управління кіно Міністерства культури Миколи Павловича Мазяра, аби дізнатися, якою є ситуація в українському кіно.

"Ті гроші (241 мільярд), які держава заборгувала українському кінематографу, ми не одержали. Чому? Міністерство фінансів визнало цей борг нечинним. Якщо підходити формально, Міністерство фінансів має рацію. Річ у тім, що, запустивши на початку минулого року у виробництво 12 фільмів, кіностудія ім. О.Довженка розраховувала на обіцяні урядом 500 млрд. Проте обіцянка не набрала характеру документу, тому Міністерство і вважає, що обіцянку попереднього уряду можна не брати до уваги.

Поки що не виконана й обіцянка, виголошена Президентом України Леонідом Кучмою на святкування сторіччя кіно в Національній опері (виділити на розвиток кіно 1 трильйон 250 мільярдів).

Із закладених у цьогорічний кошторис грошей на українське кіно (350 мільярдів) на рахунок нашого відомства поки що надійшло тільки 25 мільярдів. В силу цього працівники галузі з грудня без зарплати, а про те, щоб продовжити роботу над фільмами нема і мови.

Звичайно, ми намагаємося знайти вихід із становища. Разом із СКУ працівники нашого Управління готують програму виживання кіно в ринкових умовах, але для того, щоб вона могла реалізуватися, потрібно, аби запрацювала нормативна база. Сьогодні ми свідомі того, що потрібно боротися і за державний, і за недержавний кінематограф, інакше не буде ніякого, кіновиробництва остаточно припиниться".

Від редакції. Коментарі тут зайві. Держава зупинила фінансувати українське кіно. Потерпають не лише кінематографісти, які залишилися без роботи і без засобів до існування. Потерпають і глядачі, які зрідка потрапляють до кінозалів, і проводять час переважно біля телеекранів, - вони позбавлені можливості бачити бодай якісь українські фільми - чи художні, чи документальні, чи ще якісь. Як і на ринку інших товарів, вітчизняну продукцію тут повністю витіснив "товар" імпортований. Чи кращий? Тепер, його споживаючи, можемо в цьому глибоко засумніватися. Потрібні законодавчі зусилля, аби захистити наше кіно.